

מהשבות טובות

מענה לבני הישיבות בנתיבי העליה

גליון 5

הדרך לחזור ולזכור

מסיימים ש"ס בגיל ט"ו ט"ז, ואילו בזמנינו לא מצוי שמסיימים ויודעים ש"ס. ואמר שאם נחשב את כמות הידיעות שיש בראש של בחור בן ט"ז נמצא שזה הרבה יותר מש"ס, והיה מי שערך חשבון לפי המציאות היום בה קוראים המון חומר בספרים עיתונים ופרסומות, ומצא שבתוך כ-300 שבועות אדם מכניס לראשו ידע של יותר מש"ס שלם. לנו נראה שלימוד ש"ס אורך זמן רב, אך אם נחשב גם את הזמן שקורא כל מיני דברים בצורה קלה, נמצא שאפשר ללמוד במקום זה את הש"ס בצורה קלה, ואין ספק מה עדיף...

כמו"כ עצה יסודית שמענו מרה"י שליט"א, יש לשים דגש ומשקל רב על כך שהחזרה תהיה מעניינת, היות וחזרה שאינה מעניינת אינה מועילה! מבואר בגמרא (ע"י י"ט). שאין אדם לומד אלא במקום שליבו חפץ, והיינו שאם בשעת הלימוד הראש תפוס בפרטים כגון איך לזכור או איך להצליח במבחן, ומלווה במתח ולחץ בצל המבחן, קשה ללמוד מתוך חיבור והנאה מעצם ההבנה והידיעה, וממילא החזרה אינה מביאה לתועלת הרצויה.

המבחן אמור להיות לך לאמצעי ועזר, ולא מטרה בפני עצמה. המטרה העיקרית שאינה משתנה, היא עצם הלימוד וההבנה, ובשעת הלימוד המוח צריך להיות תפוס ומרותק אך ורק בגוף החומר הנלמד, ולא במטרות אחרות.

העצה המעשית שתסייע לך בעז"ה לזכור את הלימוד לטווח ארוך, היא הענין של הסדר והכללים. הרמח"ל מבאר ענין זה בהקדמה לספר דרך השם (שהוא ספר הבנוי בצורה מסודרת של כללים בעבודת השם, ומחולק לארבעה חלקים ובכל חלק כמה פרקים), וזה לשונו שם - "תרון ידיעת הדברים על מתכונת חלקיהם, כפי מחלוקתם וסדרי יחסיהם, מידיעתם שלא בהבחנה, כיתרון ראיית הגן המהודר בערוגותיו ומיופה במסילותיו ובשוורות מטעיו, מראיית חורש הקנים והיער הצומח בערובו. כי אמנם ציור חלקים רבים, אשר לא נודע קשרם ומדרגתם האמיתית בבנין הכל המורכב מהם, אצל השכל המשתוקק לדעת, אינו אלא משא כבד בלא חמדה, שייגע בו ויעמול, ונלאה ועיף ואין נחת".

ואעתיק כאן קטע מתוך הדרכתו של רה"י הגאון רבי בשיראל בונם שרייבר שליט"א בענין הסיכום והחזרה - "האופן של הסיכום צריך להיות מיד אחרי הלימוד ובצורה פשוטה מאד, אחרי שלומדים פעם ופעמיים מסכמים בעל פה את הסוגיה עם החברותא, מה אמר אביי ומה אמר רבא, איך רש"י למד פשט ומה הוסיפו התוס', התמצית של העמוד קצרה, וכשומדים כך העמוד מסודא אצל כל אחד בשפה שלו ולפי ההבנה שלו, וכך זוכרים. אחרי שהלימוד מסוכם אצלך אפשר למצוא זמן קצר בלילה לפני השינה לחזור על הדף שוב, זה לא אמור לקחת יותר מחמש דקות, ואפשר בהחלט למצוא חמש דקות פנויות בערב לחזרה כזו".

יש עוד הרבה מה להאריך בנושא זה, ונגענו בו רק רק על קצה המזלג, אולם הצענו כאן כלים חשובים ובסיסיים להגיע לידיעת התורה כשאיפתך. והכרחי לזכור את מה שאמרו חז"ל (נדה ע') "מה יעשה אדם ויחכם, ירבה בישיבה וימעט בסחורה ויבקש רחמים ממי שהחכמה שלו", וכן אמרו חז"ל (מגילה ו:) לאוקמי גירסא סייעתא מן שמאי.

בהצלחה רבה.

להשארת שאלות ניתן להתקשר - 074-7962028 להקיש 6 ולהשאיר הודעה ברורה או במייל V07479608@gmail.com

שלום רב.

אני בחור שלומד כבר כמה שנים בישיבה גדולה, והייתי מעוניין לעשות קצת סדר בנושא מסוים שקצת מבולבל אצלי בראש.
הכוונה לזמנים שאומרים לנו שצריך להתחזק בהם באופן מיוחד, כמו עכשיו בימי ספירת העומר שאומרים להתחזק בהם בלימוד התורה ובבין אדם לחבירו, וכך בעוד זמנים שמתחזקים בהם במיוחד כמו באלול או בשבתות ומועדים. ואני מנסה להבין מה זה בעצם אומר, הרי תמיד צריך לנצל את הזמן ואת הכשרונות ולעשות את המקסימום בכל תחום, ומה משתנה בזמנים מסוימים. נקודה נוספת מציקה לי בנושא זה, מה התועלת בחיזוק לתקופה מסוימת, כאשר אני יודע שאח"כ אחזור למצב הרגיל, ומה נשאר מהחיזוק. ואולי באמת יש דרך לשמר את חיזוק שימשיך הלאה?

תשובה:

הגדרת נכון את השאלה, וזהו באמת נושא חשוב ועיקרי, וננסה לענות לך על שאלותיך בקצרה בשורות הבאות, על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון.

לשאלתך על היחודיות של הזמנים המסוגלים, יש לדעת שהעולם כולו - הגשמי והרוחני - יונק באופן תמידי את חיותו מההשפעה שהקב"ה משפיע עליו. עיינו הראות שההשפעה הגשמית משתנה לפי סדר הזמנים, לא הרי היום כהרי הלילה, וגם במשך היום ישנם שינויים בין הבוקר לצהרים. וכן השנה כולה מתחלקת לעונות שכל אחת שונה מחברתה, ושינויי הזמנים מתפקדים בהתאמה למציאות הנצרכת. הלילה מתאים יותר לשינה (וגם ללימוד תורה איכותי בריכוז גבוה, כדברי הגמרא (עירובין ס"ה) שלא נברא הלילה אלא לגירסה. בזמננו המציאות השתנתה מעט בגלל תאורת החשמל שהפכה את הלילה ליום), הסתיו מתאים לזריעה והקיץ לקצירה, וכן כל עונה וכל זמן משתנים לפי הצורך שקבע הקב"ה בבריאה. כך בדיוק משפיע הקב"ה על העולם השפעה רוחנית שמכוחה האדם יכול לעבוד את השם כראוי, וההשפעה משתנה מזמן לזמן, יש זמנים שמתאימים יותר לדברים מסוימים, ויש זמנים שמיועדים לתיקון נושאים אחרים. המועדים הם סדרי השפעה מיוחדים, לפי הבנין של כלל ישראל בתחילת התהוותו, ובכל שנה חוזרת ההשפעה וההארה שהיתה בימים ההם, ומקרינה על הבנין הרוחני של כלל ישראל בזמן הזה.

ימי ספירת העומר בעיצומם, ובהם אנו ממשיכים את התהליך של היווצרות עמו של הקב"ה בעולם שהחל בימי חג הפסח. בפסח חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, וכשם שאחרי יציאת מצרים, החלו ישראל להכין את עצמם לקבלת התורה, כך ימי ספירת העומר מסוגלים להכנה לקבלת התורה. לכן זהו הזמן המתאים לסגל לעצמינו את הקשר והשייכות לתורה, שנעשה בראש ובראשונה ע"י לימוד תורה שהשפעתו וחשיבותו מרכזיים במציאותו של האדם, וגם על ידי קביעות כל הנהגת החיים על פי התורה. מלבד זאת נקבע ע"י חז"ל להתאבל על תלמידי רבי עקיבא שמתו בימים אלו, והמשמעות המעשית מלבד הנהגות האבלות, היא חיזוק בהליכות בין אדם לחבירו, אחר שנתגלתה סיבת מיתתם על שלא נהגו כבוד זה בזה. (וי"א ששני הדברים קשורים זה בזה,

גליון זה מודפס מידי שבוע ב'אוסף גליונות'

מהשבות טובות

מענה לבני הישיבות בנתיבי העליה

גליון 2

שבכדי לזכות לתורה כראוי צריך להיות שלם גם בבין אדם לחבירו, ואכמ"ל).

החפץ חיים רגיל לתת משל לעבודת ד' ממה שאדם עושה כדי להרויח כסף, והוא מתבסס על הפסוק "אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ד' ידעת אלוקים תמצא", שמבואר בפסוק זה שצריך לראות איך אדם רוצה להרויח כסף ולעשות אותו דבר ברוחניות.

גם את ענין הזמנים המסוגלים ניתן להמשיל למבצעים מיוחדים שיש בחנויות, שכמו שבזמן שיש מבצע האדם יכול לקנות דברים בזול, כך גם בזמנים המסוגלים האדם יכול לקנות מעלות רוחניות בקלות יותר מבשאר זמנים. בחור שישקיע יותר בהתמדה בתורה בימים אלו יקבל השפעה מיוחדת בחג השבועות ואח"כ יהיה לו חיבור חזק יותר לתורה, והוא יותר יהנה מהלימוד, ויבין יותר לעומק את מה שהוא לומד, והוא יהיה מחובר יותר לעבודת ד'.

וכאן בעצם אנחנו מגיע לשאלות האחרות שלך, מה הרווח בחיזוקים אלו, ומה עושים שהחיזוק ימשיך הלאה, וכדלהלן.

רוב בני האדם (ואולי כולם...) חווים בחייהם עליות וירידות, זמנים שהכל הולך חלק ובקלות, וזמנים שהדברים הולכים בקושי, אולם יש בזה 2 צורות שונות, יש כאלו שכשהכל הולך בקלות הם בעליה מסוימת ואח"כ הם יורדים בחזרה לאותו מקום, גם זה רווח גדול, מפני שכל דבר ברוחניות זה דבר עצום, ויש בזה גם רווח שכשהירידה היא ממקום גבוה יותר היא קטנה יותר, אולם 'בן עליה' מנצל את הימים הללו כדי לקנות קנייני נצח שילוו אותו גם בהמשך.

לכן חשוב לנצל את הימים הללו ליצור חיבור חזק יותר לעבודת ד', דבר שישנה את נקודת הפתיחה גם בזמנים אחרים, מי שקיבל טעם וחיבור ללימוד רצוף של זמן ארוך יותר, לתפילה טובה עם כוונה והתרגשות, לשימת לב לצרכים של הסובבים אותו ורצון לסייע להם, גם אם אח"כ הוא לא יגיע לאותה דרגה, בכל אופן הוא יהיה בנקודת פתיחה אחרת, (כמו אדם שרכש מכשיר חשמלי במבצע מיוחד, שאח"כ הוא משתמש בו לאורך שנים), והירידה שלו תהיה קטנה יותר, וכך בכל החיים הוא יתעלה עוד ועוד, והשמים הם הגבול...

יש עוד מספר נקודות שחשוב לדעת. א' חשוב לשמור על רצף של עליה וחיזוק, כי היצר הרע שולח נסיונות מיוחדים כדי לקלקל את הרווח הגדול ששייך לקבל בימים אלו. ב' כשתוך כדי הימים של החיזוקים המיוחדים יש ירידות, זה נורמלי, וצריך להמשיך הלאה את החיזוק ברגע שניתן. ג' אחרי חג השבועות כדי לא לעצור את העליה ולהצטרך אח"כ להתחיל הכל מחדש חשוב שלא תהיה הפסקה, והיינו לא להיות בבית יותר מהמקובל והנצרך, וגם כשנמצאים בבית לשמר במידה מסוימת את החיזוק בתורה ובין אדם לחבירו, כדי שהרצף ימשיך כשחוזרים ליישיבה, ויתן את התועלת גם הלאה.

נשמח אם תשתף אותנו בתובנות שלך על הדברים, והאם הם הועילו לך.

להשארת שאלות ניתן להתקשר - 074-7962028 להקיש 6 ולהשאיר הודעה ברורה או במייל v0747962028@gmail.com

מהשבות טובה

מענה לבני הישיבות בנתיבי העליה

גליון 3

התפילה בישיבה

עבודת השם וקירבת אלוקים, שהי התורה אינה סתם חכמה אלא חכמה אלוקית, ואנו לומדים כיצד רצונו של הבורא שהברואים ינהגו בעולם שברא, בדומה לזה גם התפילה אינה רק בקשות ממי שיכול לתת הכל, אלא הכרה שכל מה שיש לנו זה מיד הבורא.

מפורסם בשם החזון איש זצ"ל שיותר קל ללמוד 12 שעות ביממה, מאשר ללמוד 8 שעות. והדברים מתאימים גם לגבי תפילה. יותר קל להתפלל במתינות מאשר להתפלל במהירות. כמו שלענין לימוד התורה כל תוספת של לימוד מחברת את הלימוד יותר למה שהוא לומד, ומאיך הפסקות שאינם נצרכות מנתקות את האדם במידה מסוימת ממה שהוא למד, ולכן אח"כ קשה לו יותר לחזור ללמוד בצורה איכותית וטובה, כך גם בתפילה, תפילה מהירה לוקחת פחות זמן, אבל היא לא מאפשרת להתחבר כראוי לתפילה, אבל תפילה במתינות מאפשרת חיבור טוב לתפילה באופן לא מרגישים שהזמן עובר.

תפילה טובה משפיעה גם על איכות הלימוד במשך היום, וכמו שכתב החזון איש באגרת 'הלימוד והתפילה קשורים זה בזה, עמל הלימוד עוזר לאור התפילה, והתפילה עוזרת את הלימוד. תפילה בבחינת קבע מרחיקה את הלימוד, והלימוד בעצלותיים מונע תפילה'.

אחרי שמקבלים טעם טוב בתפילה אפשר גם להתפלל מהר יותר, אבל השנים שלומדים ומתפללים בישיבה במתינות ובריכוז בלי עול וטירדות ניהול בית, מהוים בסיס לתפילה טובה לכל החיים, גם כאשר צריך בבוקר לשלוח את הילדים ללימודים ולהגיע בזמן לכולל. השקעה זו של תפילה ארוכה יותר תחזיר את עצמה בהמשך החיים בכפל כפלים, כשתתענג על התפילה בעוד 10 שנים ולא תרגיש שהזמן עובר ותצטער שהתפילה נגמרה, זה בזכות אותם ימים שהקדשת זמן נוסף לתפילה ובנית את הבסיס לתפילה טובה ועוצמתית.

ולסיום אכתוב בקצרה דברים נוספים שחשובים לתפילה טובה. א' בשביל להתרכז כראוי צריך להגיע לתפילה עם ראש נקי, לא כדאי להתפתות להציץ בעיתון דרך לתפילה, מאחר זה בא לידי ביטוי בריכוז בתפילה. ב' כדאי להגיע לתפילה בזמן, כאשר התחלת התפילה בצורה טובה, התפילה ממשיכה באותה רצינות ובאותו הטעם, ואילו כשצריך למהר בהתחלה לא נכנסים לעבודה שבלב כראוי. ג' אל תצפה להיות מרוכז כל התפילה, זהו יעד קשה מאד וא"א להגיע לזה בתחילת הדרך. ד' חשוב ללמוד את מבנה התפילה, מתחילתה עד סופה, וכך ידוע מראש מה עושים בכל חלק - תפילת שמו"ע מורכבת מהודאה להקב"ה על חסדיו, שבח להקב"ה על גדולתו ורוממותו, ובקשות על צרכי האדם. ה' חיבור לתפילה מגיע ע"י הבנה פשוטה של מה שאומרים, אל תנסה להתבסס רק על הסברים עמוקים, ואל תנסה להביא את עצמך להרגשים חזקים, דברים אלו יגיעו לבד דווקא אם תתרכז בפשוטם של דברים.

בהצלחה רבה.

להשארת שאלות ניתן להתקשר - 074-7962028 להקיש 6 ולהשאיר הודעה ברורה או במייל osef.tguvot@gmail.com

מהשבות טובה

מענה לבני הישיבות בנתיבי העליה

גליון 4

תקופת המבחנים לישיבות

תזכור אותם רק לפי הסדר שנאמרו במהלך השיעורים, וכך אם וכאשר תישאל לסכם בקצרה את הסוגיות עסקתם והנידונים התמקדתם (לא יבקשו... אבל זה יעזור למה שכן יבקשו) תוכל להשיב בבטחה בסקירה כוללת, וגם במבחן תוכל לשלוח את הידיעות בצורה מיידית. מלבד שהסדר הזה יסייע למבחן, הוא גם יוריד חלק גדול מהלחץ. כאשר הנושאים מסודרים אצלך, אתה סומך על הידיעות שלך ובטוח שתדע לענות, ואינך מפחד שתישאר עם פה פתוח.

מלבד זאת, חשוב לשמור על רוממות בהנהגה האישית בכל התקופה, ולא להיגרר לקלות ראש ולדברים שמסיחים את הדעת מהלימוד ועבודת השם. אפשר להתפתות בקלות לאמירות החברה הבינונית שבתוך הלחץ צריך 'להשתחרר' וכיו"ב, ובכך תצא מהשקיעות בלימוד מהר מאד. עליו לדעת כי מלבד הרצון למנף את הימים לעליה אמיתית ולקנות מעלות שיהיו חלק ממך, גם המבחן עצמו תלוי במצב הרוחני שלך. כל ראש ישיבה ושאר הבוחנים רואים את צורתו הכללית של הבחור והיכן הוא שקוע, תשובות גבוהות ומרשימות מהוות משקל ברושם המתקבל עליהם, אבל המבחן הקובע הוא הרצינות והרמה האישית. הבוחנים ראו מאות נבחנים, ואח"כ בישיבה בדקו אם הרושם שקיבלו על כל בחור היה נכון, ולמדו מהנסיון. לכן חשוב שתגיע עם רוממות פנימית שתשתקף מהתשובות שלך, ולשם כך עליך לשמור את עצמך מונח טוב בלימוד ועבודת השם. אל תשכח שהקבלה שלך לישיבה תלויה רבות באינפורמציה שמתקבלת עליך, ואם תזכיר את עצמך בתקופה זו שאתה מסוגל ליותר, יהיה לך השפעה רבה על חוות הדעת שיאמרו אודותיך.

השקעה זו תסייע לך לא רק להתקבל לישיבה ברמה גבוהה, אלא להתאים את עצמך לישיבה כזאת. בחור שמגיע לישיבה שהיא למעלה מרמתו, לא תמיד מתמודד נכון וחוהו כשלונות. לעומת זאת אם תעלה את עצמך למקום גבוה יותר עכשיו, ותשמר את מה שאתה משיג כעת, תתאים לך ישיבה טובה. חשוב לדעת שכלל שהגיל עולה, החלק של הכישרון הטבעי תופס פחות מקום, ואילו הידיעות והמעלות שקונים ע"י השקעה הם המשמעותיים בבנין קומתו של האדם. הכישרון בהחלט מסייע להגיע להישגים אך ההתקדמות האמיתית היא מכוח העבודה העצמית ושיעור ההשקעה.

אם תפעל כפי הדברים הנ"ל לא תצטרך אחרי המבחן 'שחרור' או חלילה התפרקות. נכון שאחרי זמן לחוץ תצטרך מעט הרפיה, אבל כשתגדל את הכוחות הטובים שלך, לא תפעל נגד הטבע שלך, ולא תרגיש מחנק וצורך לפרוק את העול שלקחת על עצמך. אדרבה, אתה תזדהה עם הקומה החדשה שבנית בעצמך, וכל מה שתעשה יהיה כבחור בוגר ואחראי בעל שאיפה ויעד ברור בחיים.

וכמובן "הא בלא הא לא סגי" (נדה ע). תתפלל מעומק לב להקב"ה שיכין אותך לישיבה טובה המתאימה לך ביותר. תבקש שתתקבל אליה בקלות, ותרגיש רצוי בישיבה, ושם תתעלה בתורה ובעבודת השם.

בהצלחה רבה.

שאלה: אני לומד בישיבה קטנה בשיעור ג', וכידוע אנו כעת בתוך תקופת ההכנה למבחנים לישיבות גדולות. אני מרגיש כבר את המתח באויר, וזה מפריע לי בריכוז ובלמידה, ובעצם במקום שהתקופה הזאת תהיה בשטייגער רציני, בעוצמה רבה עם כל הכוחות, אני מחכה שהיא תסתיים. רציתי לבקש עצה איך לנצל את הימים לצמיחה בצורה הטובה ביותר, ולעבור את התקופה הזאת בלי לחץ. וכמובן להתקבל לישיבה טובה ומתאימה.

תשובה:

בחור יקר, שאלתך היא שאלת רבים וטובים מחבריך, אך רובם לא ימצאו אומץ להביע אותה בקול, ועל כך מגיעה לך הערכה רבה.

תקופת המבחנים לישיבות היא תקופה שהרבה היו מעדיפים לדלג עליה מכמה סיבות. אם בגלל המתח שהזכרת, מהמבחן המתקרב, או מהספק והציפייה לדעת אם תתקבל לישיבה שרצית, וכן בגלל הלבטים והבחירה בישיבה הטובה והמתאימה.

עם זאת אם תיגש לכל המהלך מתוך מחשבה ותפעל בצורה נכונה, תוכל למנף את פרק הזמן המיוחד הזה ולהוציא מעצמך יכולות שלא היכרת. ההשקעה הרבה והצמיחה הלא שגרתית, ירוממו אותך והתקופה תיקבע בזכרוןך לטובה לשנים ארוכות.

בחלק הראשון של הזמן שהוא זמן ההכנה למבחנים לישיבות, אתה חייב, פשוט חייב, להיות **שקוע בלימוד** במקסימום האפשרי. במבחן משתקף לא רק הידע הספציפי שלך על שאלה שנשאלת או רמת החבורה שאמרת, אלא מבחינים גם כמה אתה מבין את הדברים כצורתם, כמה אתה מונח בלימוד ומחובר למה שאתה אומר. כאשר המחשבה אינה תפוסה בלימוד, זה מתבטא במה שתגיד, וגם אם תענה תשובה נכונה, היא לא תחפה על המציאות. ככל שתהיה שקוע יותר בלימוד, תוכל לרדת לעומקם של דברים, לחשבן את הדברים בבהירות, וגם ליהנות מהלימוד. כל זה יהיה ניכר במבחן, וכפי שנפרט להלן לגבי המבחן עצמו.

כמובן שצריך ללמוד היטב את הדפים עליהם אתה נבחן, אולם בכדי להצליח במבחן (שבכל זאת יש לו השפעה כלשהיא על הקבלה לישיבה...) צריך לדעת כיצד לעבד את הסוגיות הנלמדות, לצורך ההכנה למבחן.

אחד המכשולים הגדולים שיוצרים לחץ ובלבול, הוא חוסר הסדר בסוגיה הנלמדת, שמביא לחץ פנימי האם תדע לענות על השאלות כראוי או לא, וגם קושי מסוים לתת תשובות ברורות וטובות. לכן, חשוב מאד להקדיש זמן מוגדר וקבוע מראש, לסדר לעצמך את מהלך הסוגיה דבר דבור על אופנו. אין הכוונה לחזור שוב על כל החומר, אלא לערוך לעצמך כללים וראשי פרקים של הסוגיות אותן למדתם ובמה עוסקת כל סוגיה, ברמת המסקנות של הגמרא עצמה, שיטות הראשונים ביסודות הסוגיה, והחידושים המרכזיים שנאמרו בה. צורת עריכת הסיכום תהיה באופן שבקלות ניתן יהיה ליזכר את מבנה הסוגיה על כל חלקיה, ולהעמיד את הדברים לפניך כמו תמונה, ולא

להשארת שאלות ניתן להתקשר - 074-7962028 להקיש 6 ולהשאיר הודעה ברורה או במייל osef.tguvot@gmail.com